

Collectieve signalen aan verzeker^ekers

Accountants die collectief hun kennis over een bepaalde sector delen met de maatschappij. Dat is nog nooit eerder gedaan en vloeit voort uit het NIVRA project Kennis Delen. In juni werd het spits afgebeten met de publicatie van een Collectieve Management Letter (CML) voor de verzekeringssector.

TEKST: NART WIELAARD | BEELD: MARJA BROUWER

Vijf signalen

De Collectieve Management Letter 'Signalen voor verzekeraars' heeft vijf hoofdonderwerpen:

- De **complexiteit van producten, markten en regelgeving** is gegroeid en groeit nog steeds. Dit stelt eisen aan de kwaliteit van het management en het toezicht.
- De **behoefte aan transparantie** is sterk toegenomen, zowel naar cliënten als naar kapitaalverschaffers. Transparantie leidt niet altijd tot beter inzicht omdat kostprijsberekeningen gebaseerd zijn op toekomstige ontwikkelingen. Ook méér informatie leidt niet per definitie tot beter inzicht. De vraag is waar grenzen kunnen of moeten worden gesteld in verband met de relevantie voor cliënten en investeerders.
- De veelheid en diversiteit aan veelal verouderde **IT-systemen** beperkt de innovatie van een verzekeraar. In relatie tot de snelle veranderingen in de omgeving kan dat leiden tot een gebrek aan adaptief vermogen.
- **Risk management** wordt te instrumenteel/theoretisch toegepast en de uitkomsten worden niet op een integrale wijze gebruikt en doorvertaald naar de organisatie. Daardoor ontbreekt veelal een overall begrip van de relevante risico's die een verzekeraar loopt in haar bedrijfsvoering.
- Ten slotte zijn er **in het verleden producten aangeboden** waarvan door de veranderde maatschappelijke opvattingen nu blijkt dat deze naar de huidige maatstaven op maatschappelijke weerstand stuiten. Hierdoor kan het vertrouwen in de sector worden ondergraven.

De bevindingen wijzen op belangrijke uitdagingen voor de verzekeraars. De komst van Solvency II en IFRS 4 fase 2 zal deze uitdagingen nog verder vergroten. Door de vele uitdagingen en ontwikkelingen worden hogere eisen gesteld aan integraal management bij verzekeraars, waaronder goed risicomanagement. Aanbevelingen om vanuit een intern beheersingsperspectief verbetering te ondersteunen zijn:

- Verminder het aantal (versies van) producten en zorg voor basis IT-systemen met flexibele schil voor informatiebehoeften.
- Beoordeel nieuw voorgestelde producten vóór introductie op transparantie, relevantie en winstgevendheid.
- Besteed in de bestuurlijke en toezichtorganen expliciet aandacht aan betere en meer integrale beheersing van processen en risico's.
- Gebruik de Solvency II implementatie als drijvende kracht om risico- en kapitaalmanagement te integreren.

Deze CML biedt ook individuele accountants richting bij hun controles en gesprekken met verzekeraars.

Is het glas half vol of half leeg? Dat hangt er uiteraard maar vanaf hoe je het bekijkt. Sommigen zijn van mening dat de bevindingen en adviezen in de eerste Collectieve Management Letter (CML) van accountants wat voorzichtig en obligaat zijn en slechts een bevestiging zijn van wat iedereen al weet. Bovendien: waarom hebben accountants deze signalen niet een jaar of vier geleden al verspreid? Anderen wijzen erop dat het uniek is dat het accountantsvak dit doet. Een boodschap van een accountant wordt maatschappelijk immers uiterst serieus genomen en dat geeft urgentie aan het vinden van oplossingen. Bovendien: het is maar goed dat het gaat om genuanceerde bevindingen die binnen de branche al bekend zijn. Juist accountants kunnen het zich

immers niet veroorloven om ongefundeerde uitspraken te doen en moeten te allen tijde hun geloofwaardigheid koesteren.

De laatste groep - de optimisten - lijkt in de meerderheid te zijn, afgaande op een stakeholdermeeting waar onder andere verzekeraars, accountants en toezichthouders voorafgaand aan de publicatie van de CML de discussie aangingen over de thema's. Wat daarbij ook duidelijk werd: het is even wennen. Want accountants die zich als collectief ergens over uitspreken, dat is voor iedereen nieuw.

SPEERPUNT

Waar komt deze Collectieve Management Letter ook alweer uit voort? De wortels liggen in 2008, toen de toenmalige NIVRA-voorzitter Jan Helderma al aankondigde dat de

accountant een collectieve signaleringsfunctie moet krijgen. Tijdens de opening van het nieuwe NIVRA-kantoor in april zei hij: "Individueel is de accountant beperkt in zijn mogelijkheden signalen af te geven. Maar collectief kunnen beroepsgenoten wel degelijk hun stem laten horen. Door het delen van ervaringen kunnen risico's in het maatschappelijk systeem eerder worden getraceerd en gesignaleerd."

Het project wordt ook door zijn opvolger Ruud Dekkers gezien als een van de speerpunten van het NIVRA. Dat is begrijpelijk, ook in het licht van de kredietcrisis van de afgelopen jaren die hier en daar tot de vraag leidde of de accountant niet wat eerder signalen had moeten afgeven over de (systeem) risico's die speelden in de financiële wereld. Die kritiek kwam destijds onder andere van ex-NIVRA-voorzitter Jules Muis. Maar ook Hans Hoogervorst (voorzitter van de Autoriteit Financiële Markten) vroeg zich af of accountants zich bij de controle van financiële instellingen niet wat meer moeten concentreren op het grote geheel in plaats van op technische details. En hadden ze niet beter

Een boodschap van een accountant wordt maatschappelijk uiterst serieus genomen en geeft urgentie aan het vinden van oplossingen.

Voor de sector zelf bleken de door accountants aangestipte punten een feest van herkenning te zijn.

moeten communiceren met toezicht-houders als De Nederlandsche Bank?

SIGNALERINGSRAAD

Anderhalf jaar later ligt er een CML waarin accountants vijf risicogebieden aanwijzen. Die komen uiteraard niet zomaar uit de lucht vallen maar zijn het sluitstuk van een reeks activiteiten. Na een enquête onder in de sector werkzame accountants werden de belangrijkste onderwerpen benoemd en werd er tussen accountants over gediscussieerd. Daarna werden stakeholders uitgenodigd om mee te discussiëren en werd een eerste conceptverslag van bevindingen opgesteld.

Dat was ook het moment om de Signaleringsraad erbij te betrekken. Deze Signaleringsraad onder voorzitterschap van KPMG-partner Frans van der Wel is in 2009 speciaal voor dit doel ingesteld om de verbinding te leggen met ontwikkelingen in de samenleving en is verantwoordelijk voor het beoordelen van informatie op de noodzaak om tijdig en helder signalen af te geven.

HERKENNING

Zoals te doen gebruikelijk bij een reguliere management letter op organisatieniveau, hebben betrokkenen ook nadrukkelijk de gelegenheid gekregen

om te reageren op de adviezen. In dit geval is dan ook het commentaar van het Verbond van Verzekeraars en toezichthouder De Nederlandsche Bank opgenomen in de CML. Die laatste partij bleek tijdens de bijeenkomst van 8 juni 2010 ook zeer geïnteresseerd in de bevindingen. Voor de sector zelf bleken de door accountants aangestipte punten een feest van herkenning te zijn, al waarschuwde men ook voor 'de juiste medialanding' van het stuk. Ook dat is begrijpelijk

want op ongenueanceerde berichtgeving zit deze sector - waarvan het imago de laatste jaren toch al sterk is bezoedeld - niet te wachten.

SECTORBREDE INITIATIEVEN

Voor een deel gaat het volgens de verzekeraars in de CML om zaken die nu al een plaats krijgen in sectorbrede initiatieven zoals 'Verzekeraars Vernieuwen', voor een ander deel gaat het om zaken waar individuele verzekeraars zich al een tijdje inspannen voor oplossingen. Ultieme oplossingen voor de gesignaleerde problemen - zie kadertekst - hebben accountants ook niet, en dat was ook niet de verwachting. Al was het maar - zoals het Verbond van Verzekeraars ook in de reactie schrijft - dat het gaat om thema's die gedurende lange tijd de aandacht van het management vragen: "Snelle oplossingen zijn niet opportuun."

REGELGEVING

Bovendien wijst het verbond er fijntjes op dat er ook zaken buiten de eigen invloedssfeer liggen. In de reactie op het thema complexiteit schrijft men bijvoorbeeld: "Wij merken op dat 'complexiteit' vaak wordt veroorzaakt door instanties als wetgevers, toezicht-houders en andere regelgevers. Deze instanties zijn in beperkte mate te beïnvloeden door de verzekeraars doordat zij, gezien hun rol, een eigen positie innemen. Zowel de individuele maatschappijen als ook de brancheorganisatie, het Verbond van Verzekeraars, leveren aanzienlijke inspanningen gericht op het beheersen van de alsmaar toenemende stroom van regelgeving."

HALF VOL

Waar het bij dit initiatief vooral om gaat is dat issues helder op tafel komen. Het mag dan deels gaan om zaken die al genoegzaam bekend zijn, het feit dat deze vanuit de accountancy nog eens worden benadrukt kan helpen om veranderingen te versnellen. Bovendien zit er nog een neveneffect aan, zo stelde Frans van der Wel: deze CML biedt ook individuele accountants immers weer richting bij hun controles en in hun gesprekken met verzekeraars. Het lijkt dan ook eigenlijk geen twijfel: het glas is half vol. □